

Каляянова Л. В.,

к. ю. н., доцент, професор кафедри криміналістики, судової медицини та психіатрії Одеського державного університету внутрішніх справ (м. Одеса, Україна)

УДК 343.98.06

ВОЛЬОВИЙ АСПЕКТ НА ШЛЯХУ НАБУТТЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗНАНЬ ТА ЇХ РЕАЛІЗАЦІЯ В ЮРИДИЧНИХ ПРОВАДЖЕННЯХ

Питання щодо осмислення терміну «спеціальні знання» та його змістовного сповнення майже півстоліття системно порушується в професійних юридичних колах. Наукові здобутки і відкриття вносять корективи, які, в основному, зводяться до уточнення форм їх вираження у практичній реалізації криміналістичних методик для розв'язання задач зі встановлення обставин юридичної події. Стосовно поглядів, у чому ж полягає специфіка знань, закладених у цій методиці, позиція лишається дискусивною і проблемною у своїй незавершеності. Висувалися погляди про штучність і умовність як самого терміну, так і відповідного інституту та звучали пропозиції щодо їх скасування у всіх формах. Однак ніколи не ставилося питання про з'ясування сутнісних аспектів, які відносяться до феномену самих знань, щоб розпочати дослідження інституту спеціальних знань з позиції їх походження, встановлення їх джерела. Уявляємо, що постановка такого питання є виправданою і слушною, а також практично необхідною, оскільки зазначений інститут не залишив своєї актуальної позиції в практиці розслідування злочинів та прийнятті обґрунтованих і свідомих рішень.

Ключові слова: знання, спеціальні знання, воля, інтелект.

Kalayanova Lyubov. Volitional Aspect on the Way of Finding Special Knowledges and Their Realization in Legal Productions. – Article.

Questions of comprehension of the term «special knowledges» and its semantic maintenance rise in professional legal circles systematically nearly a half – century. Scientific achievements of discovery introduce amendments which generally come

down to specification of forms of their expression in implementation of criminalistic techniques for settlement of tasks of establishment of circumstances of a legal event. As for questions in what the specifics of knowledges put in given techniques consist, answers remain open and problematic in their incompleteness. Theses about artificial character both a term and relevant institute moved forward; the offers on their elimination in all forms were sounded. However, there was not a question of a research of the intrinsic natural aspects relating to a phenomenon of knowledges that would be the basis to a research of institute of «special knowledges» from positions of their origin, establishment of their sources. It is represented that statement of such question is appropriate and necessary and also almost necessary as this institute didn't leave the relevant positions in practice of investigation of crimes and adoption of intelligent and reasonable decisions.

Keywords: knowledge, special knowledges, will, intelligence.

Калаянова Л. В. Волевой аспект на пути обретения специальных знаний и их реализация в юридических производствах. – Статья.

Вопросы осмысления термина «специальные знания» и его смыслового содержания почти столетия систематически поднимаются в профессиональных юридических кругах. Научные достижения и открытия вносят коррективы, которые, в основном, сводятся к уточнению форм их выражения в практической реализации криминалистических методик для разрешения задач по установлению обстоятельств юридического события. Что касается вопросов, в чем же состоит специфика знаний, заложенных в данные методики, ответы остаются открытыми и проблематичными в своей незавершенности. Выдвигались позиции об искусственном характере как самого термина, так и соответствующего института; звучали предложения об их ликвидации во всех формах. Однако никогда не стоял вопрос об исследовании сущностных природных аспектов, относящихся к феномену самих знаний, что явилось бы основанием к исследованию института специальных знаний с позиций их происхождения, установления их истоков. Представляется, что постановка такого вопроса является уместной и оправданной, а также практически необходимой, поскольку данный институт не оставил своих актуальных позиций в практике расследования преступлений и принятия осмысленных и обоснованных решений.

Ключевые слова: знание, специальные знания, воля, интеллект.

Знання для людини і суспільства мають винятково важливе значення у всіх сферах буття і діяльності. Тому у питаннях щодо знань, особливо в частині їх правильного застосування в розвинутому суспільстві, докладено значних зусиль як з боку особистостей, так і спільноти. У цільовому прагненні здобути знання проявляються зусилля, позначені вольовим індексом, які спрямовані на усунення сумнівів і страждань у кінцевому результаті. Однак на шляху до пункту призначення необхідно вирішити ряд нагальних проблем, пов'язаних із визначен-

ням сутності (природи) знань і волі, які мають аспектну проекцію в людському естві і термінологічно визначені в описових системах. Тому маємо встановити факт і ступінь відповідності термінологічної форми, наукових визначень щодо факторів, які природно ініціюють волю у відкритті знань. Наразі цей механізм викликає гарячі суперечки в науковому середовищі, зокрема, ця тема звучала в роботах дослідників-процесуалістів, фахівців філософського напрямку, криміналістів: Т. Авер'янової, В. Бахіна, В. Гончаренка, Є. Додіна, А. Іщенка, Н. Клименко, П. Цимбала, М. В. Шепітька, М. Щербаковського та багатьох інших, які демонстрували глибoku зацікавленість питанням та прагнення віднайти природну основу цього феномену на підставі матеріалістичної наукової парадигми.

Принципові розбіжності у поглядах на предмет знання лише віддає його практичну реалізацію. Особливості проблемного питання щодо знань маємо у звуженій специфічній формі – спеціальних знаннях, які реалізуються у процесуальних провадженнях. Саме дослідження та отримання інтелектуального продукту потребують значних зусиль з боку вольової сфери. Вирішення цих завдань є актуальним і нагальним, на що поставлено акцент у цій статті.

Певні здобутки давніх цивілізацій вражають високими технологіями, змушуючи замислитись щодо рівня реалізованих знань. Однак малопоширена зацікавленість певних осередків поставила питання і завдання встановити природу знань та розробити креативні методики їх набуття та реалізації. Пошукам знань та заволодінню ними з давніх часів доклали зусиль мудреці і освічені люди; існує низка концепцій щодо їх форм, видів та інших класифікаційних підстав. Однак відкритим лишається питання щодо джерела походження, їх ідентифікація, які сутнісні зв'язки існують між знаннями і людиною, де прокладена межа повноти знань у мінливому феноменальному просторі. Питання є принциповими з точки зору визначення надійності методик в частині визначення та застосування спеціальних знань для вирішення завдань судочинства, особливо щодо захисту прав людини, яким у поточний час приділено суттєву увагу. Правильність встановлення усіх обставин юридичної події слід розглядати з позицій: а) абсолютних, невикривлених знань і б) з позицій індивідуальної упевненості або колективних традицій. Перші наразі є недосяжними для людства; другий варіант не піддається перевірці на істинність з причини недосяжності істини. Даний висновок отримано за законами логіки у лінійній

послідовності і він є коректним для тримірної реальності, в якій існує людство. Для абсолютної кількості людей це твердження є аксіоматичним, матеріалістичним, об'єктивним за своїм проявленням. Воно характеризує психологічний стан упевненості як продукт домінантного типу мислення, яке об'єднує чисельні групи людей, однак водночас є фактором обмеження свідомості та спірним щодо істини.

Ініціюючим моментом у пошуках відповідей щодо питання знань є характеристика ситуацій у міжособистісних стосунках у частині взаєморозуміння, передачі аутентичного змісту інформації або ж встановлення тотожності поглядів на предмети, явища, процеси тощо. Найявність сумнівів і невизначеність у вирішеннях питань викриває сутність неповноти предметних знань. В юридичних науках предмет доказування вимагає точного і зрозумілого для сторін встановлення понять, враховуючи термінологічні, структурні, аспектні особливості.

Обов'язок суб'єкта доказування приймати рішення по кожній операції з доказовою інформацією вимагає це робити у режимі безсумнівної рішучості і відповідальності на підставі повноти знань. Тому поставлене завдання сформувати режим упевненості в момент прийняття рішення, передбачає, насамперед, реалізацію саме знань, наукове поняття яких не визначене, що створює проблему в процедурі прийняття рішення та визнання його законним.

Інститут спеціальних знань у процесуальному праві показує, що процесуальна особа, яка має прийняти рішення, повним знанням не володіє, а тому має звертатись до спеціальних джерел знання, зокрема, у форматі експертизи. Зазначене джерело знань також має ознаки неповноти, оскільки у випадках сумніву щодо достовірності і повноти висновків первинної експертизи можлива перевірка повторною експертизою. Процесуальне право не дає адресних вказівок звернення до безсумнівних джерел знань.

У повсякденній та професійній діяльності для вирішення завдань звертаються до визнаного досвіду та інформації із визначеного джерела. Закон і практика доказування вимагає формування доказової бази на підставі знань, які відповідають вимогам з позицій наукових методик, рекомендованих для визначених видів діяльності. Однак для їх реалізації також мають бути застосовані знання як умова чіткого і ясного бачення ситуації та її перспектив розвитку. Для порозуміння оперують терміном «знання», який є атрибутом мови для позначення об'єктів феноменальної реальності, їх якостей, взаємозв'язків, наслід-

ків впливу тощо. Однак те, що позначено цим терміном, не є спеціальним предметом сприйняття у процесі дослідження і самодослідження як у побутовій, професійній, так і науковій сферах з причин невирішення головного питання – природи і джерела походження, а також встановлення ідентифікації з аспектом людської природи.

Маємо задачу здійснити дослідження феномену знань у частині їх спеціальної форми з позицій сучасних наукових поглядів, а також у історичній ретроспекції в дискусивному режимі. Обраний підхід є об'єктивно виправданим з огляду на розширення дослідницької ситуації і науково обґрунтований у методичному плані.

Отже, історія розвитку людства і питання, що стоять перед сучасною людиною, наголошують на виключній актуальності завдань щодо фізичного виживання. Світове суспільство як певний вид істот, громади і саме людина змогли вирішити це завдання завдяки знанням. З самого початку свого зародження, людство було сповнено природними вітальними програмами, наділено розумом та інструментарієм щодо їх реалізації, практичною пам'яттю, щоб систематизувати отриманий досвід та трансформувати його у помірковані рішення і відповідні дії. Розгортання завданої природної програми в заплідненій біологічній клітині, формування зародків та їх трансформація у життєздатне сформоване тіло, зокрема, людини, яке спроможне на рівні інстинктів до примітивного виживання, забезпечило розвиток природних інструментів пізнання реальності.

До виникнення мови як комунікативного інструменту, як однієї з умов функції наукової класифікації, у причинному відношенні до раціонального розуму діє первинний розум: «За пределами мысли существует особого рода разум...интуитивное изначальное понимание... творческий открытый способ подхода к ситуации. Этот вид... не является интеллектуальным; он интуитивен, точен» [1, с. 195]. Саме з цієї позиції – сфери пробудженого розуму – виникає мотивація до пізнання реальності та самопізнання як специфічного виду життєдіяльності. Для реалізації цих умотивованих завдань необхідно володіти відкритим розумом, перебувати у стані мудрості та режимі зацікавленості. Такого роду розум набуває рис структурності і науково-системного спрямування, що ставить його на рівень вище, ніж звичайний розум.

Ретроспекція традицій світової культури, її літературних та усних джерел надає можливість упевнитися у постійному і цілеспрямованому інтересі до знань у всі часи. Зростаюча інтенсивність

пізнавальної діяльності в усіх сучасних формах свідчить про незавершене завдання людства реалізувати себе у повноті знань. Невизначеність предмету дослідження робить його характер полемічним; навіть постановка питань, їх порядок, формування термінологічної системи викликають труднощі, годі говорити про коректний інструментарій та методи його застосування у розв'язанні проблем. Змагальний характер еволюції видів ставить пріоритетні завдання бути розумнішим за інших, отримати комфортніші умови для існування, бути спроможним конкурувати на рівнях знань. Знання є гарантією свободи і безпеки, єдності та довіри, гідності і радості, достойних умов життя.

Знання існували до виникнення сучасної людської цивілізації; їх багатофункціональна спрямованість забезпечувала умови еволюційного розвитку від примітивних до високорозвинутих організаційних форм. Рівневий характер знань на кожному з етапів еволюційного розвитку розкриває нові об'єми, аспекти їх розуміння та перспективи використання, тому це викликає прискіпливу зацікавленість у вирішенні ряду питань щодо їх джерела, природи, сутності і змісту; структури та зв'язків між їх видами; проявами та наслідками цих проявів; коректності аспектів людського феномену до знань тощо. Лінія обговорення питань стосується не лише концептуально позначених наукових аспектів, але й суто практичної площини, зокрема, у юридичній сфері в частині використання спеціальних знань у процесуальних провадженнях; способах і методах передачі змісту висновків спеціалістів суб'єктам, які приймають процесуальні рішення. Зокрема, процесуальні вимоги щодо прийняття рішень уповноваженими особами у кримінальних провадженнях стосуються питань, які напряду пов'язані з використанням знань узагалі [2, ст. 94, 242] та спеціальних знань тощо.

За останнє століття суттєво зріс вплив філософії, її методів і прийомів на процес вивчення суто практичних аспектів реалізації знань у процесуальному праві в частині доказування і доказів; криміналістична наука збагатилася новими термінами, поняттями і інститутами, зокрема такими, як доказова інформація; сліди взаємодії об'єктів з різною енергетичною природою тощо [3, с. 61]. Філософські концепти є предметом вивчення класичної і квантової фізики [4, с. 8]. Новітні теоретичні і практичні розробки у галузі квантової біології є фактором поєднання і формування комплексного підходу у синтезованій формулі, яка включає матеріалістичну і енерго-інформаційну парадигми у пізнанні реальності різних рівнів та самопізнання людини тощо. Заслуговує на увагу

думка В. І. Постнікова у Передмові до діалогів з Упанішад Шрі Свамі Шивананди: «...современные когнитивные науки (т. е. науки, занимающиеся изучением сознания и восприятия) приходят к ...выводам о том, что самосознание и раскрытие внутреннего мира понятий и идей не могут быть объяснены лишь на основании позитивистского знания» [5, с. 4]. Ця частина знань є лише аспектним знанням, яке має властивості змінюватися. Людство оволоділо різногалузевими знаннями: у мистецтві, уміннях, науках тощо. Однак, відповідно до мінливого характеру реальності, розкриваються інші характеристики знань, приходять інше їх розуміння. Аспектні знання не є повними і незмінними і не розкривають потаємну таємницю Всесвіту (макрометричну природу) і людини як прояву мікросвіту: «Есть один секрет, узнав который можно раскрыть все другие секреты; если решить эту проблему, то решатся и все остальные...есть одна наука, овладев которой, овладеешь и всеми другими. Этой основной наукой является санатана видья – вечное знание» [6, с. 120]. Древні індійські мудреці та дослідники спеціальними практиками отримували ці знання, систематизуючи у Ведах і Упанішадах з метою їх подальшої передачі та ініціації у своїй свідомості отриманого досвіду. Відья Упанішад є наукою пізнання Абсолюту, Принципів існування і розвитку творіння, причин і наслідків взаємодії його елементів. Саме методично визначена практика отримання знань є фактором безпосереднього сприйняття знань і прямого розуміння їх сутності. Когнітивні науки, оперуючи термінами типу «свідомість», «сприйняття», «самосвідомість», «внутрішній світ понять та ідей» тощо, навпаки, подають лише інформацію, що складає труднощі у розумінні предмету обговорення з принципових позицій асоціативного логічного мислення. Є причини наголошувати на необхідності дослідити і визначити феномен самої людини, яка єднає світ феноменальний (формний, проявлений) і світ невидимий, однак реально існуючий у психічній, інтуїтивній, духовній формі: він пізнається людиною як внутрішня реальність, методи, способи та інструменти сприйняття якої потребують нематеріального забезпечення. Знання не є належністю формного світу; природа їх не піддається сприйняттю органами почуття. Фізична складова людини не є носієм знань, існують інші аспекти в системі людської природи, що функціонують у режимі опосередкованої передачі знань до біологічної складової, зокрема, до нервової системи, її вузлів і центрів, до клітин, яка взаємодіє з енергією Всесвіту через енергетичну систему людини. Природа розуму –

мінлива енергія, його функції – сприйняття, уявлення упевнення, розуміння тощо. Розум у своїх двох аспектах – процесі пізнання і того, хто пізнає досліджує створену ним ілюзію форм; знання знаходяться по-за межами розуму та його форм; вони є атрибутом Абсолюта [7, с. 34-35].

Закономірності творення і розвитку Всесвіту є наслідками дії абсолютних, необумовлених, незмінних принципів і виражають собою знання як абсолютний атрибут Абсолюта, природа якого нематеріальна і яка творить матерію для формування Всесвіту. Процес пізнання реальності виражається функцією, спрямованою від центра, тобто суб'єкта, убік зовнішнього оточення і методологічно упорядкований матеріалістичною парадигмою. Проблема нашого предметного дослідження полягає у некоректності методологічного забезпечення щодо природного (нематеріалістичного) характеру знань.

Матеріальний інструментарій, техніки і технології не відповідають критеріям природної відповідності, тому неможливо задовільнити і інші вимоги науковості дослідження, а саме: виявити, зафіксувати, ідентифікувати і наочно продемонструвати наслідки дослідження предмету. Побудова цієї наукової та практичної конструкції має здійснитись, як не парадоксально, на підставі знань.

Розвиток людини відбувається за певних умов і під впливом факторів як об'єктивного, так і суб'єктивного порядків. Дійовий механізм еволюції людства запускається таким чинником як знання щодо використання певних і відповідних природних інструментів пізнання реальності, зокрема, фізичної, які обслуговували ментальну, емоційну, чуттєву сфери ества. Термін «пізнання» етимологічно походить від понять «знати», «відати» і має корінь «знань». Останній, перефразований у термін «видіти», наразі вказує на зорову функцію ока як інструмент пізнання: від'я (санскрит) – духовні знання. Пізнання, самопізнання як функція розуму людини і як природний процес є способом отримати аспектні знання.

Оскільки знання є принциповим фактором організації і розвитку життєвих феноменів, то виправдано і стратегічно правильно розглядати поняття знань не тільки як філософську, але й космогонічну категорію, яка своєю проекцією лягає у практичну площину питань юридичних інститутів. Однак існує конфлікт світоглядів між Західною та Східною культурними традиціями, ведичними і неведичними філософськими системами. Характерними ознаками західної є те, що процес пізнання розпочинається і охоплює об'єкти у сфері

феноменального, формного світу: речі, процеси, явища, які є об'єктами інтелектуального пошуку у форматі ментально-логічних побудов. Оцінюючи наслідки застосування методологічних прийомів, отримуємо висновки, що знання є відносними, мінливими, а з розвитком знань змінюються уявлення про реальність [8, с. 350-351]. Таким чином відзначаємо тотожність між знаннями і уявленнями. Даний прийом обґрунтування стверджень відповідно до наукових вимог є неприпустимим. Знання і уявлення про знання, тобто їх концепції, нетотожні між собою. Їх реальності різні: уявлення є продуктом діяльності ментальної частини розуму індивіда, мають форму і мінливі якості; знання ж не є продуктом психічної діяльності людини, вони мають абсолютний і трансцендентний характер та незмінні якості.

У даному випадку виникає необхідність у визначенні природи знань і механізму формування уявлень як елементів процесу усвідомлення, що не було зроблено. Подібна картина у своєму масштабі являє певну соціально-наукову норму, що ускладнює розуміння концептуальних філософських положень. Європейська філософська думка щодо знань доктринально не визначена. Енциклопедичний формат обговорень концепцій знань, зокрема, у таких варіантах як: знання захисту прав; знання захисту механізмів захисту прав тощо [9, с. 350-351] не містять пояснень щодо змісту терміну «знання».

Принципова можливість реалізації пізнавальної функції об'єктивно зумовлена розумною організацією Космосу, одним з елементів якого є Земля і людина, сіяння світла тощо. Ця організація, структура і механізм дії передбачає наявність принципів, тобто незмінних, причинних і нічим не обумовлених законів існування і розвитку. Знання пронизують усю космічну систему, усі її елементи, усі видимі та невидимі його аспекти і є причиною та умовою розумної діяльності людини. Людина і знання не лише концептуально співвідносяться. Знання є аспектом і програмою життєвого забезпечення людини, але в якій її структурній частині? Це питання не вирішено сучасною західною наукою.

Об'єктивною умовою і науковою вимогою щодо визначення знань є повнота їх сприйняття усіма природними аспектами суб'єкта пізнання. Сучасний науковий концепт людини включає її енергетичні структури, які об'єктивно піддаються інструментальному спостереженню. Саме поняття внутрішнього світу людини включає його енергетичну систему, природа якої проявлена світлом. Сіяння світла охоплює усе тіло, має певну форму і спрямованість. Цей ефект

притаманний усім істотам, предметам, явищам. Застосування науково-фізичного методу Кірліан дозволяє сфотографувати енергію об'єктів спостереження. Цей метод передбачає трансформацію неелектричних характеристик об'єкту в електричні, спектральні [10, с. 17]. Останні наукові дослідження мозку дають підстави для гіпотез, що у мозковому піску в епіфізі містяться кришталеві утворення, які акумулюють знання. Епіфіз є фізичним органом з багатьма функціями, однією з яких є канал зв'язку між фізичним і духовним світами. У психології цей канал позначений як інтуїція – один з інструментів пізнання.

Психологічна парадигма щодо природи знань має витоки з уявлень древніх грецьких мислителів. За Платоном, усі знання людина отримує з душі, яка належить до світу ідей і функціонує у вигляді «душевного монологу». Арістотель визначав знання як інтелектуальну форму психічної діяльності людини. Характерною рисою мислення обох представників грецької школи був синтезований підхід щодо фізичної анатомії і психічних функцій людини: мозок і серце визначалися як ємності, де містяться знання. Рецептів практичної реалізації механізму отримання знань через фізичні аспекти людини мудреці не надали. Суто інтелектуальний підхід до визначення знань та їх природного зв'язку з людськими аспектами спостерігаємо і у філософсько-психологічних трактатах середньовічних європейських дослідників. Пізніше у психологічному аспекті виникає термін «свідомість», яка має дві форми: сенсуалізм, у якій основою усіх знань є відчуття, та раціоналізм, де мислення тотожне знанням.

У плані розв'язання тематичної задачі у коло інтересів маємо включити фрейдизм – в аспекті характеристик рівня «супер-Его», з концептуальними функціями наглядача і критика щодо двох інших рівнів особистості: нижчого «воно» і «его» з позицій моралі і совісті. К. Юнг доповнив концепцію рівнів особистості з позиції характеристики супер-Его як колективне-безсвідоме, яке діє в тандемі із его у формі обміну енергіями. Уведення поняття «я» як складової людської природи стало безсумнівним науковим проривом, який визначив долю сучасної практичної психології; водночас, його можна розглядати як коректний канал у порівняльному методі відповідних позицій науки східної і західної наукових традицій.

Метод інтроспекції – це метод самопізнання, застосування якого виявляє (за Декартом) особливу, нематеріальну субстанцію – свідомість, за допомогою якої людина отримує знання про самого себе.

Однак західна традиція акцентує функцію метода на дослідження рефлексій людини, а це є обмеженням можливостей самого методу. Напроти, східна традиція в акті самопізнання вбачає принцип звернення до початкового розуму, який знаходиться за межами ідей, концепцій, визначень, характеристик тощо, а не є джерелом і природою прямих трансцендентних знань. В практиці досліджень не можна покладатися виключно на матеріальні пристрої; дослідження розуму вимагає коректного інструментарію. Неможливо упоратись з проблемами розуму, маніпулюючи зовнішніми щодо нього предметами. Як об'єкт дослідження розум має досліджуватися лише розумом, виступаючи суб'єктом процесу дослідження, використовуючи притаманні йому властивості та якості.

Науковий факт, встановлений вченими фізиками – подружжям Кірліан, що фізичне тіло межує із сяючою сферою, характеристики якої змінюються коректно з характеристиками ментальних елементів, почуттів та емоцій, є підставою для якісного збагачення пізнавального інструментарію у сприйнятті різних рівнів реальностей, фізичних і нефізичних аспектів життя в частині зміни наукової парадигми і запровадження новітніх методів пізнання, зокрема, щодо нефізичної природи знань. Історично витоки цих знань концептуально і практично позначились у системі східних традиційних медичних практик, зокрема, китайської [11, с. 62], однак глибокого усвідомлення найшло у системі Ведичної філософії. Розроблений в ній аспект знань набув досконалої форми в розділі джняна. На санскриті – Святе знання, знання Духа, яке можна отримати шляхом самореалізації; безпосередній досвід спілкування з Абсолютом; джняна наділяє всезнанням, почуттям єдності. Людина природно обдарована джняна-шакті, пізнавальною силою, тому стан джняні – мудреця, який володіє джняною, всезнаннями, є метою і практикою тих, хто прагне самореалізації [12, с. 377].

Самореалізація – результат наукової, методично організованої духовної практики. Оскільки знання мають природу Абсолюта, їх витоки знаходяться у духовній сфері, тому практика їх здобуття має бути оснащена духовним інструментарієм. Дух визначається доктриною «не те, не те» на кшталт математичного прийому «від супротивного», що означає, що він не є тотожним матерії та усім матеріальним речам. За своєю сутністю він є чистою енергією; за змістом – будь-який вид енергії. Таким чином і знання як аспект Абсолюта, маючи

духовну природу, є чистою енергією, яка своєю розумною силою здійснює притаманні їй функції творення, підтримки, захисту та руйнування заради еволюції видів. Знання змістовно – це світло, проявлене сяйвом. У квантовій фізиці цей феномен позначений як потік фотонів. Природа знань тотожна істинній природі внутрішніх сфер людини, а їх сила – джняна-шакті, є рушійною силою у функції пізнання. Енергетична структура розуму сповнена знань і керована цими знаннями, а їх обсяг і потужність напряду залежать від факторів здоров'я людини та свідомих зусиль щодо пізнання у всіх його формах.

З'ясування предмету вимагає, насамперед, дослідження природи людини у ретроспекції її розвитку і становлення, у повноті взаємодії її матеріальної і нематеріальної природи. Сутність терміну «*homo sapiens*» вказує на те, що цей вид істот проживає своє життя у розумі: сприймає розумом, фіксує у розумі, аналізує, кваліфікує, класифікує, перевіряє, порівнює, робить висновки і приймає рішення, піддає сумніву рішення, переконується, складає уявлення, будує свою індивідуальну реальність. Сприйняті розумом знання трансформуються у галузеві форми в залежності від потреб, видів діяльності тощо. Спеціальні знання – аспект індивідуального вираження абсолютних та загально-відомих знань на рівні розуміння системних і міжсистемних причинно-наслідкових зв'язків між об'єктами та суб'єктами дослідження з потенціалом реалізації передбачень варіантів комбінацій віртуальних можливостей щодо наслідків наукового аналізу досліджуваної моделі в її голографічному вимірі на підставі принципу тотожності єдиного в кожному його аспекті.

Подію слід розглядати як системну структуру багатовимірної реальності, що має елементи простору, часу, планів, підпланів, рівневих координат тощо. Системність ознак проявляється у методичній лінійній послідовності тривимірної просторової реальності і голографічній повноті [див.: А. Ейнштейн, теорія вірогідності]. Будь яка подія відбувається в голографічній сфері Всесвіту, тому впливає характеристиками на усі частини цілої сфери, водночас сприймаючи характеристики усієї сфери. Частотний спектр на кожній точці лінії колективної свідомості, на кожному з планів голографічної реальності формує умови специфічного її сприйняття свідомістю. Знання як річ у собі на усіх рівнях реальності тотожна, однак спосіб сприйняття і пізнання реальності на підставі обумовлених знань, залежних від

рівня розвитку і характеру мислення певної частини соціуму (наукового, промислового та ін. колективу), який робить їх специфічними в частині способу отримання знань як продукту дослідження.

Ознака голографічності в аспекті спеціальних знань як певного інституту науково-прикладних знань вказує на наявність в них усієї повноти універсальних знань [13, с. 13-14]. Спеціальні знання за своєю природою не є продуктом інтелектуальної діяльності, але походять з природного джерела універсальних всесвітніх знань; специфіка їх полягає у принципі, способі та умовах їх використання певною осередком для вирішення аспектних задач. Тому вони набули спеціальних ознак – винятковості для стороннього загалу. Термін «спеціальні знання», виражаючи природне явище, відноситься до елементів понятійної системи, яка є необхідною в розумінні глибинних процесів, які відбуваються у певних сферах діяльності. Як і універсальні знання, спеціальні знання, маючи енергетичну природу, відносяться до тонких інструментів в інтелектуальній діяльності в частині аспектно-тематичного сприйняття реальності, в якій відбулася юридична подія. Спеціальні знання є проекцією універсальних знань у певну форму, яка пристосована для рішення певних задач. Знання єдині, однак тлумачення інформаційних блоків, отриманих на шляху пізнання багатогранні. Причиною такого положення є стан невігластва людства за впливом багатьох природних факторів.

Сприйняття абсолютної істини полягає в реалізації функції чистого видіння, забезпеченого абсолютними знаннями. Аспектні знання створюють умови сприймати, видіти реальність під певним кутом. Цей спосіб сприйняття вимагає створення режиму концентрації та спрямування розуму на предмет дослідження. Досягнення такого режиму потребує вольових зусиль. В енергетичній системі людини воля посідає певне місце і має декілька функцій, зокрема, спрямування та утримування уваги на об'єктах. Воля є могутньою силою, яку люди свідомо чи несвідомо використовують для реалізації мети, вирішення завдань. В системі енергетичних понять і термінів її визначають як товстий, щільний, яскравий енергетичний шнур, який використовує розум у своїх цілях шляхом спрямування на об'єкти енергетичних каналів, унаслідок чого встановлюються відносини з фізичним середовищем [10, с. 93]. Воля у першу чергу з'єднує рішення з дією; це конкретна сила, яка долає будь-яку фізичну перешкоду у вигляді спрямованого вектору. Воля є божественним і необхідним атрибутом

у творенні та досягненні мети, її реалізації. За своїм визначенням воля є нездоланною за своєю природною силою. Свідоме використання розумом волі ставить широкі перспективи можливостей людини, зокрема, в отриманні прямих знань; обмеженнями у використанні волі є лише розумові здібності в частині створення уявлень, стосовно знань тощо. Сильна і яскрава воля укріплюється і розвивається за умов позбавлення розуму уявних обмежень, що досягається системними спеціальними практиками [14, с. 247-252].

Оцінюючи ситуацію у зв'язку із знаннями і в історичному, і у сучасному моменті, маємо констатувати, що знання є справою усього життя творіння, предметом пошуку, дослідження і реалізації кожної розумної істоти. Причиною усіх негараздів є брак знань, стан невігластва, а відсутність розуміння посилює руйнівні наслідки цього стану. Тому незмінно актуальним і нагальним є постановка і вирішення питань, пов'язаних із усіма аспектами знання, їх функціональним вираженням. Предметність теми має стати центром обговорення у науковому середовищі, продуктом апробації у практичній і навчальній реалізації. Методичність процесу отримання знань не в їх фрагментарному вираженні, що притаманно сучасному процесу у навчальній або еволюційній формі, а в ключовій подачі, їх природній квінтесенції, прискорить, хоч і не у масштабі усього людства, еволюційний розвиток, та оптимізує прийоми розв'язання задач.

ЛІТЕРАТУРА

1. Трунгпа Чогьям. Преодоление духовного материализма / пер. с англ. – К.: «София», 2002. 288 с.
2. Кримінальний процесуальний кодекс України із змінами та допов. станом на 07 грудня 2012 року: (Відповідає офіційному текстові). – К.: Алерта, 2012. 300 с.
3. Гора І. В., Іщенко А. В., Колеснік В.А. Криміналістика: посіб. для підготов. для іспитів. 3-е вид., стереотип. – К.: Вид. ПАЛИВОДА А.В., 2005. 236 с.
4. Канке В. А. Философия. Исторический и систематический курс: учебник для вузов. Изд. 5-е перераб. и доп. – М.: Логос. 376 с.
5. Свами Шивананда. Диалоги из Упанишад: познание своей души. – К.: Ника – Центр, 2003. 184 с.
6. Бхагаван Шри Сатъя Саи Баба. Веды как послание любви. Суть учения / пер. с англ. – М.: Амрита, 2001. 384 с.
7. Сатъя Саи Баба. Искусство самопознания. – М.: Ганга, 2009. 68 с.
8. Міжнародна поліцейська енциклопедія: у 10 т. / відп. ред. Ю. І. Римаренко, Я. Ю. Кондратьєв, В. Я. Тацій, Ю. С. Шемшученко. – К.: Концерн «Видавничий Дім «Ін Юре», 2005. Т. II. 1224 с.

9. Марк Рич. Энергетическая анатомия: Руководство к пониманию и использованию Энергетической Системы Человека / пер. с англ. – М.: ООО Издательство «София», 2012. 192 с.
10. Ша Чжи Ган. Исцеление: Терапия для души, разума и тела / перев. с англ. – М.: Издательство «София», 2009. 352 с.
11. Бхагаван Шри Сатья Саи Баба. Сила внутреннего покоя. Беседы о Веданте / пер. с англ. – М.: Амрита-Русь, 2009. 192 с.
12. Талбот Майкл. Голографическая Вселенная: Новая теория реальности / Перев. с англ. – М.: Издательство «София», 2009. 416 с.
13. Рамачарака. Наука познавать себя / пер. с англ. – М.: Старклайт, 2008. 256 с.

